

การปรับการทำงานศิลปะเพื่อเด็กพิการ#

จูลณี เกียนไทย*

เลิศสิริร์ บวรภักดิ์†

บทคัดย่อ

การปรับศิลปะเพื่อบำบัดเด็กพิการมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กพิการมีความสะดวกที่เหมาะสมกับการทำงานศิลปะและสามารถประดิษฐ์ผลงานศิลปะสร้างสรรค์ด้วยตนเอง. ทีมงานประกอบไปด้วย ครู นักกายภาพบำบัด นักอาชีวบำบัด บุคลากรทางการแพทย์ นักศิลปกรรมบำบัด และตัวเด็กเอง. สิ่งท้าทายที่สำคัญ ก็คือ การสรรหาวิธีการปรับตัวในรูปแบบต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้อง. โดยทั่วไปวิธีการปรับเพื่อทำงานศิลปะได้แก่ (๑) การปรับพื้นที่ทางกายภาพ, (๒) การปรับสื่อและอุปกรณ์ศิลปะ, (๓) การปรับลำดับการให้คำสั่ง, และ (๔) การปรับทางเทคนิค. ในบทความนี้มีรายละเอียดของการปรับแต่ละประเภทที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานของเด็กพิการทางปัญญา, ทางการเรียนรู้, ทางพฤติกรรมและ/หรือมีความแปรปรวนทางอารมณ์, พิการทางร่างกาย, บกพร่องทางการได้ยิน และบกพร่องทางการมองเห็น.

คำสำคัญ: การปรับศิลปะเพื่อบำบัดเด็กพิการ, การปรับพื้นที่ทางกายภาพ, การปรับสื่อและอุปกรณ์ศิลปะ, การปรับการลำดับในการให้คำสั่ง, การปรับเทคโนโลยี

Abstract Art Adaptations for Children with Disabilities#

Chulanee Thianthai*, Lertsiri Bovornkitti*

*Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, †Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University, Bangkok

This is a translated and edited article from chapter III (pp. 55-83) of the book published by Charles C. Thomas Publisher, Springfield, Illinois, in 1994 entitled *Art-centered Education and Therapy for Children with Disabilities* by Frances E. Anderson. Art adaptations for children with disabilities are focused on providing children with an easy and comfortable way to obtain art experiences and produce creative artworks of their own. The most important and challenging work for the working team (which comprised teacher, physical therapist, occupational therapist, medical staff, art therapist, and the disabled child) involves the method for solving various types of adaptation problems. In general, art adaptations are grouped into four categories: in the physical space, in the art media and tools, in instructional sequence, and in technological adaptations. Details on how these art adaptation categories are implemented in children with mental retardation, learning disabilities, behavioral/emotional disturbances, physical disabilities, hearing and visual impairments are elaborated in the text.

Key words: art adaptations for disabled children, physical space adaptation, art media and tools adaptation, instructional sequence adaptation, technological adaptations

#บทความแปลและเรียบเรียงจากบท Art Adaptations for Children with Disabilities ในหนังสือ *Art-centered Education and Therapy for Children with Disabilities* โดย Frances E. Anderson. สำนักพิมพ์ Charles C. Thomas Publishers, Springfield, Illinois, USA; 1994. หน้า ๕๕-๘๓.

*ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย;

†สาขาวิชาศิลปศึกษา, คณะศิลปกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ

ในการปรับวิธีการทำงานศิลปะของเด็กพิการ เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางศิลปะที่ดี จำต้องวางแผนการปรับตัวของผู้เรียนและผู้สอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น การปรับใช้วัสดุและอุปกรณ์ศิลปะ รวมถึงการปรับวิธีการสอนตามลำดับขั้นตอนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งกล่าวได้ว่าสิ่งท้าทายที่สำคัญในการสร้างสรรค์ประสบการณ์ทางศิลปะแก่เด็กพิการ คือ การสรรหาทางเลือกที่แก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวในรูปแบบต่างๆ นั้นเอง.

การเรียนรู้ *หลักการการปรับใช้ศิลปะ* เป็นพื้นฐานนำไปสู่ความเข้าใจถึงความแตกต่างของเด็กพิการแต่ละคน. ในสภาพสังคมปัจจุบัน มีหลายโรงเรียนที่เปิดรับการเรียนการสอนแบบ 'การเรียนรู้ร่วม' ในชั้นเรียนระหว่างเด็กพิการกับเด็กปกติ. การที่จะให้บุคลากรในโรงเรียนและครูศิลปะเข้าใจถึงหลักการปรับการทำงานศิลปะสำหรับเด็กพิการนั้นนับวันจะมีความจำเป็นเป็นทวีคูณ. บทความนี้ได้เสนอตัวอย่างและนำภาพมาสาธิตประกอบคำอธิบาย เพื่อผู้อ่านได้เรียนรู้และเข้าใจใน *หลักการปรับวิธีการทำงานที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลต่อไป*.^(๑,๒)

ทีมงานการปรับใช้ศิลปะสำหรับเด็กพิการ

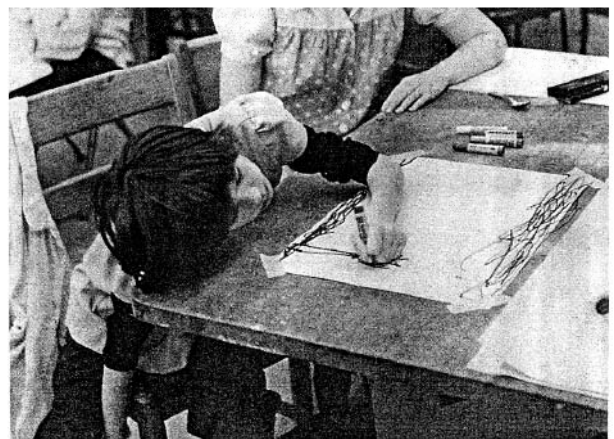
หลักการแรกในการปรับใช้ศิลปะสำหรับเด็กพิการ คือ *การทำงานเป็นทีม* ซึ่งประกอบด้วย ครู, นักกายภาพบำบัด, นักอาชีพบำบัด, บุคลากรทางการแพทย์และ/หรือนักศิลปกรรมบำบัดรวมไปถึงตัวเด็ก. ในกรณีนี้เด็กเป็นผู้ที่รับการบำบัดที่สามารถให้ข้อมูลที่ดีที่สุดแก่ทีมงาน และในขณะที่เดียวกันเด็กเองก็จะเป็นผู้ป้อนกลับประเมินผลการบำบัดด้วย. ดังนั้นในการทำงานทุกครั้ง ควรตระหนักถึงความสำคัญในการนำเด็กเข้ามาร่วมในทีม (รูปที่ ๑ และ ๒) เพราะบ่อยครั้งจะพบว่าทีมงานต้องลองผิดลองถูก, ปรับตำแหน่งท่าของเด็ก และหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา. ดังนั้นในการปรับใช้ศิลปะสำหรับเด็กพิการในแต่ละสถานการณ์ ทีมงานและบุคลากรทางการแพทย์ต้องตระหนักถึงจุดแข็งและข้อจำกัดของเด็กแต่ละคนอยู่เสมอ.

หลักการที่ ๒ คือ *การทำความเข้าใจว่าเด็กแต่ละคนมีความ*

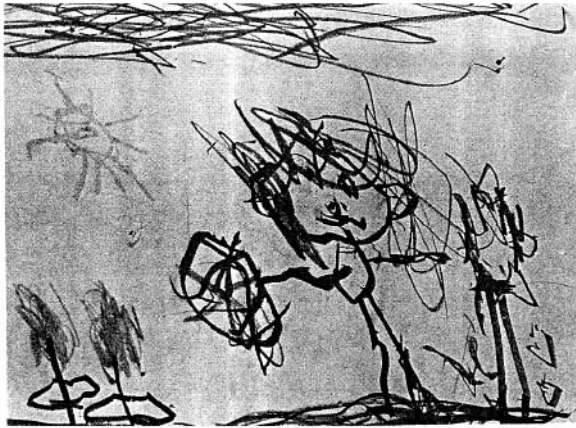
พิเศษเฉพาะตัวและมีความสามารถและข้อจำกัดในการปรับตัวที่แตกต่างกัน. แนวความคิดถึง ความเป็นปัจเจกบุคคล จึงมีความสำคัญต่อการปรับใช้ศิลปะสำหรับเด็กพิการ ดังนั้นการพัฒนาและคิดค้นวิธีการปรับใช้ศิลปะสำหรับเด็กพิการจึงต้องคำนึงถึงลักษณะของความพิการของเด็กแต่ละคนด้วย.

หลักการสุดท้าย คือ *การคำนึงถึงความความปลอดภัยของอุปกรณ์ศิลปะและสื่อ* ที่ใช้กับเด็กพิการ^(๑) ซึ่งจะกล่าวถึงในโอกาสต่อไป.

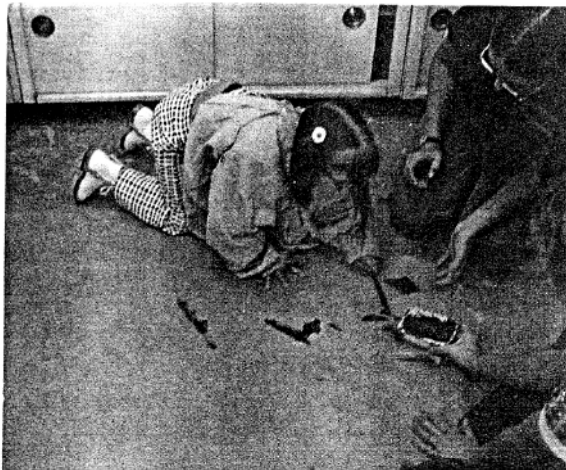
ผู้อ่านบทความนี้ควรศึกษาภาพต่อไปนี้ ก่อนที่จะไปอ่านศึกษาเนื้อความรายละเอียดในลำดับต่อไป.

รูปที่ ๑ การทำงานเพื่อปรับใช้ศิลปะต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์, ความอดทน, การทำงานเป็นทีม โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางและเป็นทั้งผู้กำหนดและผู้ตัดสินใจวิธีใดคือวิธีการปรับทำในการทำงานหรือการปรับแปรระบบสายสิญจน์ รวมไปถึงอุปกรณ์ที่ใช้วาดภาพที่ดีที่สุดสำหรับเขา. ในภาพมีเด็กผู้หญิงพิการอยู่ในท่าครึ่งนั่งครึ่งนอนเลือกใช้ปากกาสีวาดภาพ เพราะมีความสิ้นเปลืองเหมาะสำหรับการควบคุมมากกว่าการใช้สีโดยวิธีอื่น. ข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวจากทางซ้ายไปขวาของเด็กผู้หญิงคนนี้เป็นตัวกำหนดรูปแบบความเหมาะสมต่างๆ. เมื่อเด็กวาดภาพเสร็จในแต่ละส่วนในหน้ากระดาษ ทีมงานจะเข้ามาช่วยหมุนกระดาษ เพื่อให้เธอวาดภาพได้สมบูรณ์เต็มหน้ากระดาษ.

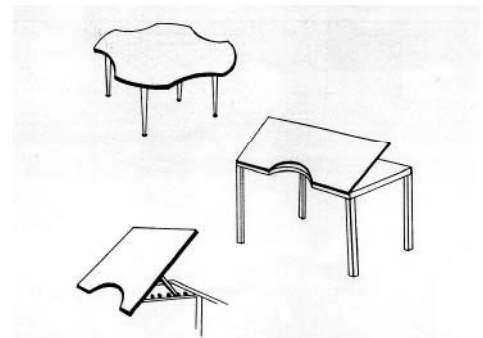
รูปที่ ๒ เป็นภาพวาดที่เสร็จสมบูรณ์ มีเด็กผู้หญิงกำลังเล่นลูกบอลอยู่นอกบ้าน. ถ้าผู้ชมภาพไม่ทราบอายุและความพิการของจิตรกรน้อยคนนี้นมาก่อน ผู้ชมอาจคิดว่าเป็นภาพที่วาดโดยเด็กพัฒนาการล่าช้าหรือมีความพิการประเภทอื่น. แต่ถ้าได้ทราบว่า จิตรกรน้อยนั้นเป็นเด็กผู้หญิงอายุเพียง ๑๐ ปีที่เป็นอัมพาตสมองสูญเสียการควบคุมความเคลื่อนไหวของร่างกาย ก็จะชื่นชมความสามารถของเธอกับควบคุมการวาดภาพลายเส้นจนสำเร็จ.

รูปที่ ๓ การให้เด็กทำงานบนพื้นห้องบางครั้งก็สะดวกดี. ในภาพแสดงเด็กผู้หญิงที่มีความบกพร่องทั้งทางสายตาและร่างกายกำลังวาดภาพบนพื้นห้อง. สิ่งสำคัญก่อนที่จะย้ายเด็กพิการลงมาวาดภาพบนพื้นหรือนำออกจากเก้าอี้รถเข็นมานั่งในเก้าอี้ธรรมดา นั้น ทีมงานต้องปรึกษากับบุคลากรทางการแพทย์และตรวจสอบประวัติสุขภาพของเด็กจากเพิ่มผู้ป่วยด้วย, และจะเป็นการดีหากได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากแพทย์ให้เคลื่อนย้ายเด็กได้.

รูปที่ ๔ เด็กบางคนอาจทำงานได้ดีเมื่อนั่งวาดรูปกับโต๊ะที่มีขาตั้งกระดานวาดรูป. ในภาพแสดงเด็กผู้หญิงพิการทางร่างกายนั่งวาดรูป. กระดานที่ใช้วาดภาพทาบติดกับแผ่นกระดานแข็งที่ยึดอย่างแข็งแรงด้วยเทปกาวทางด้านหลังของกระดานแข็งที่ยึดอยู่กับขาตั้งกระดานวาดรูป. ควรวางถุงทรายถ่วงทับขาตั้งกระดานวาดรูปให้อยู่กับที่.

รูปที่ ๕ ตัวอย่างโต๊ะที่ปรับให้เหมาะกับเด็กพิการที่นั่งบนรถเข็น. ภาพล่างซ้ายแสดงโต๊ะที่สามารถปรับให้เข้ากับความถนัดของเด็ก (จากแนวคิดของแคลัน^(๖)).

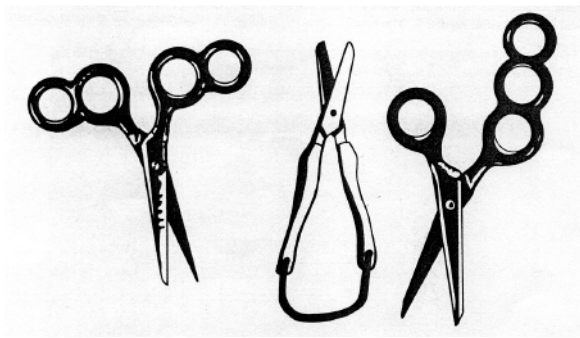
รูปที่ ๖ เด็กพิการนั่งรถเข็นที่มีเท้าแขนสอดเข้าใต้โต๊ะศิลปะไม่ได้. ทีมงานจึงนำกระดานรองวาดที่ปรกติใช้วางบนตัก มาวางพาดบนเท้าแขนของรถเข็น. กระดานไม่ควรมีน้ำหนักมาก แต่มีความแข็งแรงพอวางให้เด็กวาดภาพได้. ให้ยึดครึ่งกระดานรองวาดกับเท้าแขนของรถเข็นโดยเทปกาว.

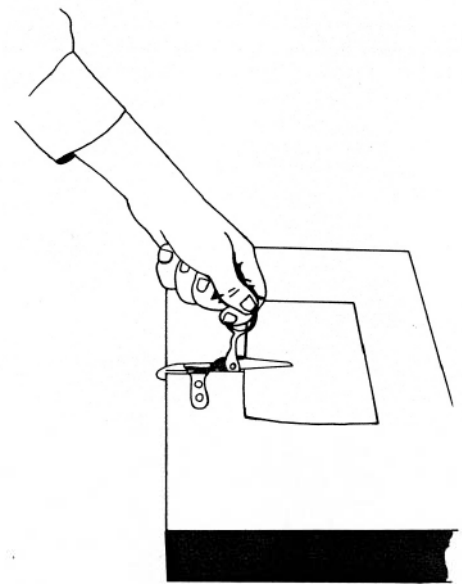
รูปที่ ๓ เด็กที่ได้รับการสอนให้เรียนรู้โดยการจำหรือลอกแบบ มีแนวโน้มที่จะสร้างงานศิลปะในรูปแบบเดิม. รูปภาพที่ใช้กระดาษแข็งกันช่องเป็นที่ทำงานส่วนตัว. ในกรณีเช่นนี้จะต้องจัดให้มีรูปแบบการทำงานเดียวกันทั้งกลุ่ม เพราะถ้าประยุกต์ใช้กับเด็กคนเดียว เด็กอาจเข้าใจผิดว่าตนกำลังถูกลงโทษ โดยจำกัดพื้นที่, โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กหูหนวกและหูตึงมักจะมีแนวโน้มที่จะเกิดความเข้าใจผิดเช่นนี้. ดังนั้นในการให้เด็กทำงานเดี่ยว ควรอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าเป็นการทำงานเพื่อให้ผลงานเป็นความลับ เมื่องานเสร็จสิ้นลงแล้ว ก็จะเปิดตัวแสดงผลงานของแต่ละคนให้เพื่อนๆ ได้เห็นกัน.

รูปที่ ๕ เด็กพิการบางคนไม่สามารถใช้กรรไกรได้เลย แต่สามารถฉีกกระดาษได้โดยอาศัยกระดาษฉีกหรือไม้บรรทัด. การทาบกระดาษบนพื้นราบเพื่อฉีกกระดาษนั้น สามารถใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือของมือหนึ่งกดไม้บรรทัดไว้ ในขณะที่อีกมือหนึ่งดึงกระดาษฉีกเข้าหาตัวตามแนวไม้บรรทัด.

รูปที่ ๘ เด็กพิการมักประสบปัญหาการใช้กรรไกร^(๓). ในภาพแสดงกรรไกรที่นำมาช่วยเด็กพิการในการตัด. กรรไกรรูปกลางเป็นแบบง่าย ใบบิดอ้าได้กว้างและกลับคืนสู่สภาพเดิมได้เอง, กรรไกรแบบนี้ไม่ต้องอาศัยกำลังในการตัดมาก จึงเหมาะที่จะใช้กับเด็กพิการที่มีกำลังมือจำกัด. รูปซ้ายมือเป็นกรรไกรแบบมีสี่ห่วง สำหรับให้เด็กพิการสอดนิ้วไว้ในห่วงกลางและผู้สอนสอดนิ้วกำกับในห่วงรอบนอกคอยสาธิตการตัดและการหมุนข้อมือ. กรรไกรรูปขวามือเพิ่มช่องสำหรับผู้ใหญ่สอดนิ้ว ๒ นิ้วในห่วงบนสุดเพื่อช่วยเด็กพิการที่ไม่สามารถง้างกรรไกรได้เอง.

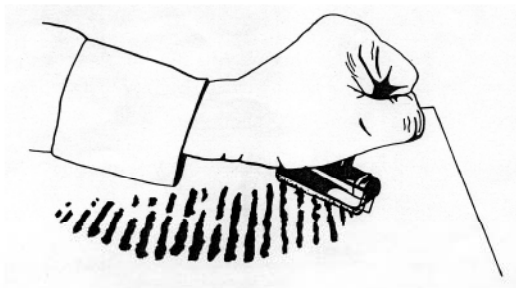
รูปที่ ๑๐ วิธีตรึงกรรไกรไว้กับกระดาษแข็งที่รองกระดาษวาด ใบบิดใบหนึ่งติดอยู่กับที่ แล้วกดใบบิดอีกใบหนึ่งด้วยมือเดียวเพื่อตัดกระดาษที่วางบนกระดาษแข็ง.

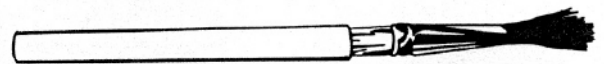
รูปที่ ๑๑ กระดาษวาดรูปต้องยึดติดกับโต๊ะเพื่อถ่วงกระดาษเลื่อนปากกาสี หรือดินสอ ถ้ามีก้านจับที่หนาจะเหมาะมือมากขึ้น ทำโดยพันโฟมยางไว้กับก้านพู่กัน.

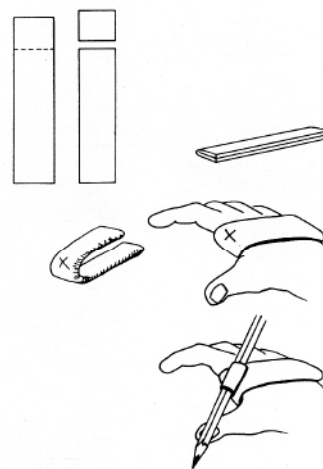
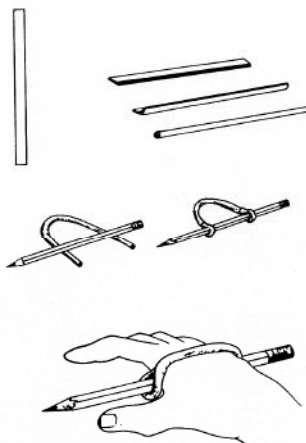
รูปที่ ๑๓ เด็กที่มีข้อจำกัดในการใช้มือหรือไม่มีมือ แต่เคลื่อนไหวศีรษะได้ก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการวาดรูปและระบายสีได้ โดยยึดดินสอหรือพู่กันติดกับไม้ที่ยึดไว้กับศีรษะหรือยึดติดกับเท้าหรือปากของเด็ก.

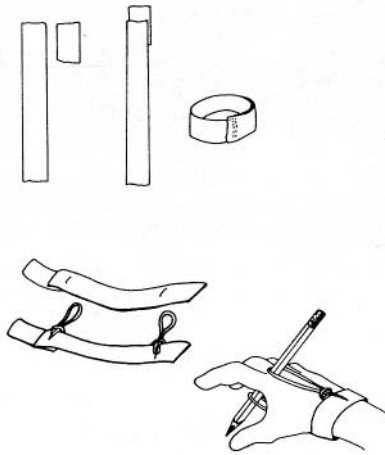
รูปที่ ๑๒ การสร้างผิวพื้นลวดลายสัตว์โดยอาศัยเทคนิคการฝนดินสอสีบนแม่แบบ มักมีปัญหาควบคุมการฝนดินสอให้มีความสม่ำเสมอเท่าๆ กัน. การใช้ตัวหนีบกดลงบนกระดาษสามารถแก้ไขได้ถ้าใช้ตัวหนีบตัวใหญ่จับดินสอสีให้มั่นคง.

รูปที่ ๑๔ ในกรณีที่เด็กไม่สามารถใช้ไม้ที่ติดตั้งไว้ที่ศีรษะแต่สามารถจับสิ่งของโดยใช้ปาก ก็ให้เด็กคาบพู่กันหรือปากกาที่มีหลอดพลาสติกยึดอุปกรณ์ศิลปะ. หลอดพลาสติกนี้ตัดได้ตามความยาวที่ต้องการและสวมครอบกับอุปกรณ์ศิลปะ. ควรตรวจสอบประวัติสุขภาพของเด็กก่อนนำอุปกรณ์ที่มีหลอดพลาสติกครอบเข้าไปในปาก และต้องเลือกใช้หลอดพลาสติกที่มีความปลอดภัยเมื่อมีการกัดหรือการอมในปาก. ต้องนำตัวหลอดไปฆ่าเชื้อก่อนใช้ทุกครั้ง.

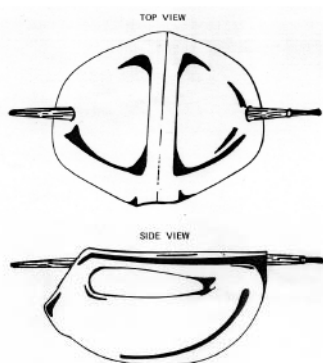
รูปที่ ๑๕ และรูปที่ ๑๖ นักกายภาพบำบัดมักใช้วัสดุออร์โทพลาสติกมาประกอบสร้างอุปกรณ์. เมื่อออร์โทพลาสติกถูกความร้อน ๒๐๐ องศาฟาเรนไฮต์ โดยวิธีต้มหรืออบ จะสามารถนำไปป็นเป็นรูปร่างต่างๆ ได้. ทั้งสองภาพนี้แสดงวิธีนำออร์โทพลาสติกไปช่วยเด็กพิการทางร่างกายให้จับอุปกรณ์ที่ใช้ในการวาดรูปหรือระบายสีได้ง่ายขึ้น.^(๔)

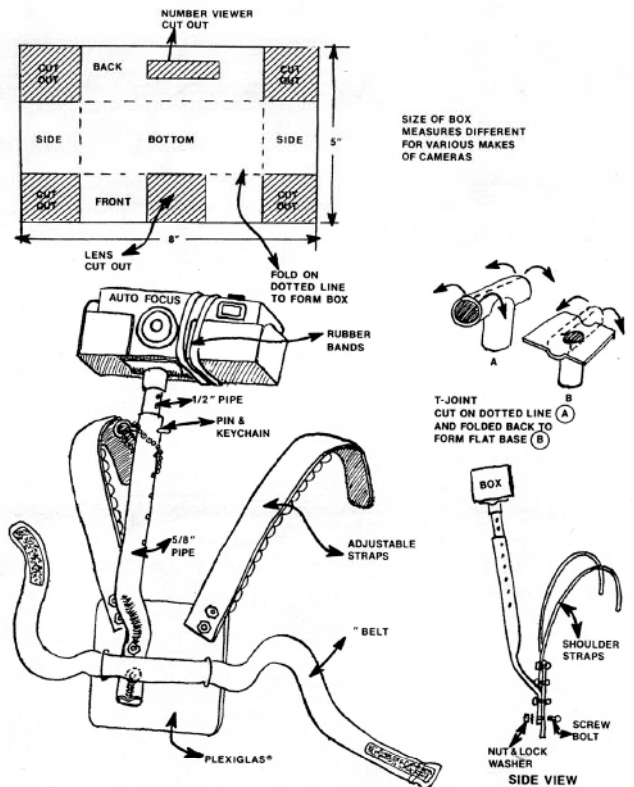
รูปที่ ๑๗ ในภาพแสดงการนำเทปหนามเตยมาใช้ยึดอุปกรณ์เช่น ดินสอ. การใช้เส้นยางยึดติดกับเทปหนามเตยที่คล้องกับข้อมือ ทำให้เกิดการยึดที่ยืดหยุ่นได้ ช่วยกำกับการวาดภาพหรือการระบายสี.

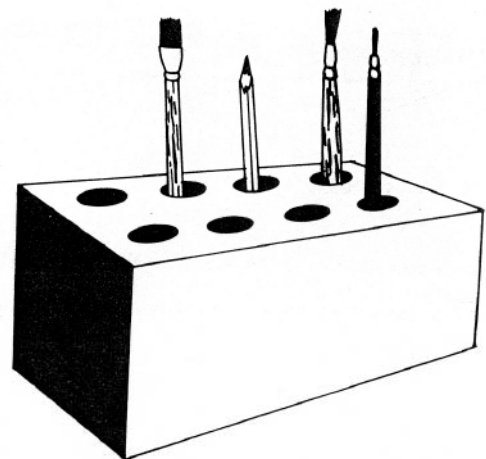
รูปที่ ๑๘ การนำเทปหนามเตยไปช่วยยึดค้ำพู่กันหรือดินสอ โดยทากาวยึดติดเข้ากับข้อมือบริเวณฝ่ามือ.

รูปที่ ๑๙ มือจับที่ประดิษฐ์ขึ้นจากเปลือกพลาสติกที่ไม่ใช้แล้วสำหรับให้เด็กที่ไม่สามารถแบมือจับดินสอหรือพู่กันสอดคมมือเข้าไปได้ และต้องมีช่องว่างที่จะสอดอุปกรณ์ เช่น ปากกาหรือพู่กัน. พันอุปกรณ์ให้ยึดติดกับพลาสติกด้วยเทปกาวเพื่อป้องกันการลื่นหลุดเมื่อกันน้ำหนักลงไป.

รูปที่ ๒๐ เด็กที่มีข้อจำกัดในการใช้มือสามารถใช้กล้องถ่ายรูปที่ปรับความชัดอัตโนมัติเป็นตัวช่วยให้เด็กตัดสินใจออกแบบได้ด้วยตนเอง และก็ลดข้อจำกัดการเคลื่อนไหว.

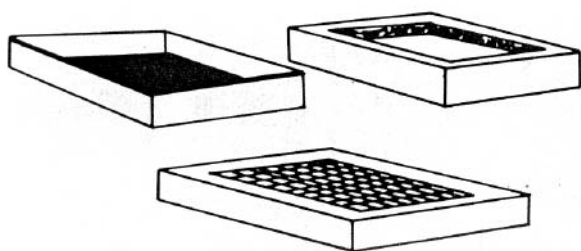
รูปที่ ๒๑ ที่วางอุปกรณ์วาดภาพ. รูสำหรับเสียบอุปกรณ์ควรมีความลึกอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของพู่กัน ดินสอสีหรือดินสอ และแต่ละรูควรมีความห่างกันเพียงพอให้เลือกหยิบจับหรือวางอุปกรณ์ได้สะดวกสำหรับเด็กพิการที่มีการเคลื่อนไหวจำกัด.

รูปที่ ๒๒ การมีแนวหรือขอบกำหนดเป้าหมายในการวาดจะช่วยเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เช่น การวางกระดาษวาดภาพไว้ในถาดขนมที่มีขอบ จะช่วยเด็กได้รู้ขอบเขตของกระดาษ. แผ่นกระดาษควรตัดให้เล็กกว่าขอบถาดเล็กน้อย. ควรยึดถาดและกระดาษให้อยู่กับที่. วิธีนี้ยังใช้ได้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวด้วย เพราะช่วยขจัดปัญหาจินตนาการขอบเขตงานได้ง่ายขึ้น. การยึดกระดาษติดเข้ากับถาด ช่วยป้องกันปัญหาการทำเลอะเทอะด้วย.

รูปที่ ๒๔ เด็กตาบอดที่ถนัดซ้ายวางมือขวาจับที่มุมขวาล่างของกระดาษวาดภาพ. มุมตำแหน่งนี้เป็นตัวกำหนดบริเวณเป้าหมายของการวาด. มือข้างนี้อยู่กับที่ตลอดเวลาที่วาดภาพ. ก่อนเริ่มการวาด นักศิลปะบำบัดควรบอกกล่าวกับเด็กว่า “มุมนี้เป็นมุมด้านขวาล่างของกระดาษวาดภาพ” พร้อมกับจับมือขวาของเด็กไปวางที่มุมกระดาษ.

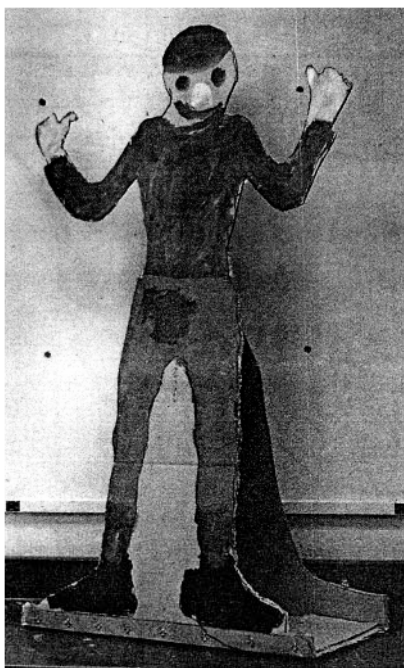
รูปที่ ๒๓ แผ่นตะแกรงวาดภาพช่วยเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตาให้สามารถสร้างลวดลายออกมาเป็นงานศิลปะได้. เริ่มต้นด้วยการตัดตะแกรงให้มีขนาดเท่ากระดาษ ๘ x ๑๒ นิ้ว หรือ ๑๒ x ๑๘ นิ้ว. พันขอบแผ่นตะแกรงเพื่อป้องกันอันตราย แล้ววางแผ่นตะแกรงบนกระดาษแข็งขนาด ๑๐ x ๑๔ นิ้ว หรือ ๑๔ x ๒๐ นิ้ว. ทำกรอบกระดาษแข็งหนา ๑๓/๔ นิ้วไว้โดยรอบ. จากนั้นนำกระดาษอีกหนึ่งแผ่นมาทาบบางด้านบนของแผ่นตะแกรง. จากนั้นเด็กก็สามารถสร้างลวดลายการระบายด้วยดินสอสี.

รูปที่ ๒๕ เด็กที่มีข้อจำกัดทางการเคลื่อนไหวอาจจะปิดกระบอกน้ำและถาดสีส้มได้ จึงต้องใช้เทปหนามเตยพันยึดให้ติดกับโต๊ะ หรืออาจวางก้อนกรวดลงไปบนกระบอกน้ำหรือที่ใส่สีเพื่อถ่วงให้อยู่กับที่

รูปที่ ๒๖ เด็กผู้หญิงที่มีความพิการทางร่างกายกำลังระบายสีไม้แกะสลัก. การเจาะเยื่อกระดูกบนอกน้ำเป็นช่องด้านข้างแทนช่องปากด้านบนจะสะดวกต่อเด็ก. เยื่ออกน้ำในที่นี้ทำด้วยขวดพลาสติกเปล่า มีหินวางที่ก้นเยื่ออกเพื่อสร้างความมั่นคงและลดความเสี่ยงของการหกเลอะเทอะ.

รูปที่ ๒๗ เด็กหูหนวกวัย ๘ ปีสร้างรูปเหมือนขนาดจริงของตัวเองละครโทรทัศน์ตัวโปรดของเขา จากชิ้นส่วนกล่องจักรยานและใช้ร่างกายของเขาทาไปที่กระดาษกล่องเป็นภาพร่าง. เขาเหลือส่วนกระดาษแข็งของกล่องไว้ที่ด้านล่างของรูปแล้วพับขึ้นเป็นฐานตั้งภาพวาด.

การปรับ ๔ ประเภท

วิธีการปรับศิลปะมี ๔ ประเภท คือ (๑) การปรับพื้นที่กายภาพ, (๒) การปรับสื่อและอุปกรณ์ศิลปะ, (๓) การปรับลำดับการสอนสิ่ง, และ (๔) การปรับทางด้านเทคนิค. รายละเอียดของการปรับแต่ละประเภทที่สัมพันธ์กับการทำงานกับเด็กพิการ ๖ ประเภท คือเด็กปัญญาอ่อน, เด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้, เด็กโรคพฤติกรรมและ/หรือเด็กที่มีอารมณ์แปรปรวน, เด็กพิการทางร่างกาย, เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน, และเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น.

การปรับพื้นที่กายภาพ

พื้นที่กายภาพมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็ก. ความสนใจจัดช่องว่างที่ประสบการณ์ทางศิลปะเกิดขึ้น จะช่วยให้เด็กมีสมาธิจดจ่ออยู่กับการทำงาน, รวมไปถึงการสร้างสรรค์ผลงาน. ในขณะเดียวกันก็ช่วยป้องกันพฤติกรรมแตกแยกที่อาจเป็นภัยต่อตัวเด็กและบุคคลรอบๆ ข้าง และความรู้สึกรู้สึกอึดอัดต่างๆ ของเด็กด้วย. ^(๑,๒,๕)

เด็กปัญญาอ่อน ควรกำจัดภาพที่รบกวนการปลูกเร้าทางสายตา เช่น สิ่งของที่แขวนบนผนังและกระดานป้ายประกาศ. การกันแบ่งพื้นที่การทำงานของเด็ก เช่น ใช้กระดาษแข็งกันห้องแยกการทำงานออกจากกัน ช่วยป้องกันการลอกผลงานของกันและกัน (รูปที่ ๗) แต่ต้องทำความเข้าใจกับเด็กว่าการแยกนี้ไม่ใช่เป็นการลงโทษ เป็นการเล่นเกมเพื่อเก็บผลงานเป็นความลับจนกว่าผลงานจะเสร็จ. เมื่อเด็กทำงานเสร็จแล้วก็นำมาเปิดเผยแลกเปลี่ยนชม และวิจารณ์ผลงานของกันและกัน.

เด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ ให้ปฏิบัติเหมือนกับเด็กปัญญาอ่อนอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าการจัดพื้นที่ส่วนตัวให้ เป็นการให้รางวัลหรืออภิสิทธิ์ ไม่ใช่การลงโทษ. ต้องจัดวางเครื่องมืออุปกรณ์ศิลปะไว้ให้อยู่ใกล้มือเด็ก ไม่ให้จับต้องหรือมองเห็น จนกระทั่งเด็กเข้าใจว่าตนเองจะต้องทำอะไรในชั้นเรียน.

เด็กโรคพฤติกรรมหรือมีอารมณ์แปรปรวน ให้ใช้ข้อปฏิบัติข้างต้นเช่นกัน. เด็กที่ทำงานในห้องหรือพื้นที่แคบๆ ช่วยลดกัมมันตภาพเกินและควบคุมพฤติกรรม. หลีกเลี่ยง

การใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ให้เด็กก้มมันตภาพเกินทำงาน เพราะพื้นที่กว้างจะกระตุ้นให้เด็กเคลื่อนไหวมากขึ้น.

เด็กพิการทางร่างกาย ถ้าไม่ขัดกับสภาพทางเวชกรรมให้เด็กนั่งทำงานบนพื้นห้องหรือเก้าอี้แทนที่จะอยู่ในรถเข็น (รูปที่ ๓). ถ้าเคลื่อนย้ายเด็กออกจากรถเข็นไม่ได้ เนื่องจากข้อจำกัดทางสุขภาพหรือไม่สะดวกในการเปลี่ยนถ่าย ให้ใช้แผ่นกระดาษแข็งพาดบนแท่นของรถเข็น ใช้เทปกาวพันให้แน่น (รูปที่ ๖). ห้องงานศิลปะต้องปราศจากสิ่งขวางกั้น, ใช้เทปกาวยึดกระดาษไว้กับโต๊ะทำงาน, ใช้ถุงทรายหรือเหยือกน้ำหรือตัวหมียึดวัสดุศิลปะกับพื้นที่ทำงาน.

เด็กหูหนวกหูตึง ควรจัดให้นั่งรอบโต๊ะกลมเพื่อให้มองเห็นการใช้ภาษามือของกันและกัน และสื่อสารระหว่างที่มงานกับเด็กให้เด็กเข้าใจในช่วงเริ่มงานถึงสิ่งที่จะต้องทำ และในช่วงแสดงผลงานในตอนท้าย. ควรจัดให้เด็กที่อ่านริมฝีปากได้นั่งใกล้กับครูผู้สอน. เมื่อเด็กมีความเข้าใจการทำงานศิลปะแล้ว ควรอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าการทำงานในครั้งนี้เป็นงานอิสระของแต่ละคน และให้เก็บผลงานไว้เป็นความลับ. ขณะที่เด็กกำลังทำงานให้กันแบ่งพื้นที่แก่เด็กแต่ละคนด้วยกระดาษแข็งเพื่อไม่ให้ลอมผลงานของกันและกัน (รูปที่ ๗). ในตอนสุดท้ายนำเด็กมาร่วมแสดงผลงานของกันและกันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์.

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น จัดห้องศิลปะเก็บอุปกรณ์ศิลปะอย่างครบถ้วน และอยู่ในสภาพที่เด็กสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างอิสระและเดินไปหยิบอุปกรณ์ศิลปะได้ด้วยตนเอง. สิ่งเหล่านี้จะส่งเสริมความเป็นอิสระให้พึ่งพาตนเองได้เป็นอย่างดี. พื้นที่ทำงานศิลปะต้องมีแสงสว่างเพียงพออำนวยความสะดวกทางสายตาของเด็กที่อาจเหลืออยู่บ้าง.

การปรับด้านสื่อและอุปกรณ์ศิลปะ

การปรับด้านสื่อและอุปกรณ์ศิลปะเป็นเรื่องสำคัญและท้าทายสำหรับครูและนักบำบัด. การทำงานเป็นชุดร่วมกับเด็กเป็นความจำเป็นในการทำงาน เช่นเดียวกับความตั้งใจที่จะลองผิดลองถูกในการออกแบบสื่อและปรับอุปกรณ์ศิลปะให้

เหมาะกับเด็กแต่ละคนในแต่ละสถานการณ์.^(๑,๒,๔)

สื่อและอุปกรณ์ศิลปะ ๒ มิติ กรรไกรและการใช้

เด็กปัญญาอ่อนและเด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ ใช้กรรไกรมีหัวจับ ๔ ช่องสำหรับมือของเด็ก และของผู้สอน; ต้องเตรียมตัดรูปร่างศิลปะวัสดุให้ด้วย (รูปที่ ๘).

เด็กที่เป็นโรคพฤติกรรม/เด็กอารมณ์แปรปรวน ให้ใช้กรรไกรปลายมนเพื่อหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุ และแนะนำในการตัดพร้อมทั้งอธิบายให้เด็กทราบถึงผลร้ายของการใช้กรรไกรในทางที่ผิด ก่อนที่จะให้เด็กลงมือทำงาน.

เด็กพิการทางร่างกาย เตรียมวัสดุที่ตัดเป็นรูปร่างที่ต้องการไว้ให้. ใช้กระดาษหรือไม้บันทึกในการฝึกกระดาษ (รูปที่ ๙). เด็กอาจสามารถใช้กรรไกรชนิดกำมือจับ หรือกรรไกรที่ติดไว้ (รูปที่ ๑๐). รวมกลุ่มเด็กพิการร่วมกับผู้ที่มีความสามารถในการตัด หรือกับผู้ใหญ่. อย่างไรก็ตามควรให้เด็กเป็นคนออกรูปแบบ. เตรียมกล่องใส่เศษผ้าบางที่พอฝึกขาดได้และช่วยตัดเป็นรอยไว้สัก ๑ นิ้วพุดเพื่อให้เด็กฝึกต่อ.

เด็กหูหนวกหูตึง ไม่มีข้อแนะนำในการใช้ที่จำเพาะเจาะจง.

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น เตรียมศิลปะวัสดุที่มีรอยตัดนำไว้เพื่อให้เด็กมาฝึกหรือตัดต่อ. ถ้าเด็กต้องใช้กรรไกรให้ใช้กรรไกรปลายมนเพื่อหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุ.

ศิลปะการตัดและติดกาวแปะ

เด็กปัญญาอ่อน ใช้วัสดุที่ทำรูปแบบไว้ก่อนตัด ใช้การวิเคราะห์ภาระงานสอนทักษะการตัดแปะที่ถูกต้อง โดยพิจารณาชนิดกาว, ภาชนะที่ใส่และการใช้หลายแบบ และประยุกต์วิธีแปะเฉพาะงาน. กาวแท่งนิยมใช้มากกว่ากาวน้ำจากขวดที่ควบคุมปริมาณการใช้ยาก. ดูการปรับการใช้กรรไกรและการตัดที่กล่าวมาแล้วประกอบ.

เด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ ประสบการณ์ทางศิลปะอาจให้โอกาสปฏิบัติเป็นลำดับขั้นและเสริมการสอนรูปทรงเรขาคณิตพื้นฐานด้วย ปัญหาทางคณิตศาสตร์ยังแก้ได้จากการนับ

จำนวนวัสดุรูปร่างต่างๆ ที่มอบให้เด็กใช้ในงาน.

เด็กโรคพฤติกรรม/เด็กอารมณ์แปรปรวน ดูการปรับการใช้กรรไกร. ประเมินสถานการณ์พฤติกรรมเด็กว่าจะใช้กรรไกรเพื่อทำร้ายตนเองหรือทำร้ายผู้อื่นหรือไม่. ให้ใช้วัสดุที่ทำรูปร่างไว้ก่อนเพราะการตัดอาจทำให้เด็กอึดอัดใจ ซึ่งเป็นเหตุนำไปสู่การใช้กรรไกรทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น.

เด็กพิการทางร่างกาย ใช้วัสดุต้นแบบตัดเป็นรูปร่างไว้ก่อน. เพื่อสะดวกต่อการแกะจึงเตรียมทากาวไว้ที่กระดาษแข็งส่วนที่จะนำกระดาษไปติด ซึ่งจะช่วยลดความลำบากใจของเด็กที่ต้องเป็นผู้ทากาว หรือจะจับกลุ่มเด็กให้มาช่วยกันปะก็ทำได้.

เด็กหูหนวก/หูตึง ใช้ประสบการณ์ด้านศิลปะช่วยเสริมการเรียนรู้คำศัพท์.

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ใช้กระดาษที่เนื้อผิวหน้าต่างๆกันมาตัดรูปร่างไว้ก่อน ในเด็กกลุ่มนี้ควรใช้แท่งกาวดีกว่าการใช้กาวขวด.

อุปกรณ์ช่วยการวาดภาพ

เด็กปัญญาอ่อน ทำด้ามจับดินสอสี ดินสอและอุปกรณ์การวาดภาพให้มีขนาดใหญ่ขึ้น (รูปที่ ๑๑) หรือเจาะรูตรงกลางโพนแล้วสอดด้ามจับดินสอสี ดินสอและอุปกรณ์การวาดภาพเข้าไปก็ได้ ต้องใช้วัสดุพื้นด้ามที่ไม่มีพิษเพราะเด็กอาจจับไปอม. การใช้ตัวหนีบใหญ่หนีบดินสอสีไว้ทางด้านข้าง ช่วยเด็กกดดินสอสีลงไปถูกต้องลวดลายบนกระดาษ. (รูปที่ ๑๒)

เด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ เด็กโรคพฤติกรรม และเด็กอารมณ์แปรปรวน ให้ใช้ดินสอสีที่มีกลิ่นเพื่อกระตุ้นประสาทสัมผัสเพิ่มหลากหลายประสบการณ์ และเพิ่มการจูงใจเด็ก. ต้องเตรียมกระดาษไว้หลายๆ และมีหัวข้อที่หลากหลายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย แล้วเลิกทำงานเร็ว หรือหากเด็กเบื่อและเลิกทำงานเร็ว จะได้ให้เด็กทำงานชิ้นใหม่. ต้องไม่ลืมให้ความสำคัญในเรื่องการใช้วัสดุไม่มีพิษเป็นอุปกรณ์.

เด็กพิการทางร่างกาย ใช้ที่จับดินสอและอุปกรณ์วาดภาพต่างๆ ที่ออกแบบพิเศษเหมาะกับสภาพพิการของเด็กแต่ละคน, อาจทำที่จับติดกับหมวก, ปาก, หัวหรือรองเท้า (รูปที่

๑๓ และ ๑๔) หรืออาจใช้ออร์โทพลาสต์มาปรับให้เหมาะสมตามความต้องการของเด็กแต่ละคน (รูปที่ ๑๕ -๑๗), หรือเย็บเทปหนามเตยเข้ากับถูงมือและทากาวติดกับอุปกรณ์วาดภาพ (รูปที่ ๑๘), ปรับที่จับพู่กันโดยประดิษฐ์ขึ้นจากเหยือกพลาสติก (รูปที่ ๑๙), แล้วยึดกระดาษวาดภาพติดด้วยเทปกาวและจัดวางตำแหน่งของกระดาษให้เหมาะกับนิสัยการเคลื่อนไหวของเด็กแต่ละคน (รูปที่ ๑ และ ๒). ตรวจสอบวัสดุที่ทำเป็นที่จับที่ต่อมาจากปากว่าไม่เป็นพิษและก่อนใช้ต้องนำไปฆ่าเชื้อ และใช้อุปกรณ์ชิ้นนั้นกับเด็กคนเดิมเท่านั้น. ครอบป้องกันและภาชนะที่ใส่สีต้องใช้ถุงน้ำถ่วง เพื่อลดความเสี่ยงของการทำล้ม. เก็บพู่กันและอุปกรณ์การวาดภาพเสียไว้กับแทนไม้ เพื่อให้เด็กสามารถเลือกหยิบอุปกรณ์ได้ด้วยตนเอง (รูปที่ ๒๑), ให้ใช้ตัวหนีบขนาดใหญ่จับดินสอสีทางด้านข้างเพื่อการถนัดลวดลาย (รูปที่ ๑๒). ให้เด็กใช้วัสดุอุปกรณ์ที่เตรียมไว้พร้อมเพื่อลดกิจกรรมลงบ้าง หรือใช้กล้องถ่ายภาพที่ปรับความชัดโดยอัตโนมัติ (รูปที่ ๒๐).

เด็กหูหนวกหรือหูตึง สาธิตงานที่จะให้ทำให้เด็กดูก่อน, มอบสิ่งที่ทำแล้วครึ่งหนึ่งให้เด็กทำต่อ, ใช้การเล่น "เกมความลับ" เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้ทำงานอย่างอิสระ เช่นให้ทำงานในพื้นที่ที่กันไว้ (รูปที่ ๗). บอกเด็กๆ ให้ปิดบังผลงานของตนเป็นความลับจนกว่างานเสร็จ โดยวิธีนี้จะช่วยป้องกันการคัดลอกผลงานของกันและกันด้วย. รูปแบบการเล่น "เกมความลับ" ช่วยจูงใจให้เด็กทำงาน. แต่ควรทำความเข้าใจกับเด็กถึงเหตุผลของการกันและแยกเด็กออกจากกัน. ในกรณีที่กิจกรรมทางศิลปะเน้นที่การทำงานร่วมกัน ก็ใช้โต๊ะกลมให้เด็กนั่งทำงาน เพื่อให้เด็กได้เห็นการมีส่วนร่วมของกันและกันและง่ายต่อการสื่อสารระหว่างกันด้วย. ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้อภิปรายและตอบคำถาม หลังจากทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว. เด็กจะได้ใช้ภาษามือสื่อสารกันอย่างเต็มที่ โดยไม่ถูกขัดจังหวะระหว่างการทำงานและวิเคราะห์กิจกรรมทางศิลปะของเด็กเพื่อระบุศัพท์ใหม่และนิยามศัพท์ให้เด็ก.

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ให้การแนะนำจุดอ้างอิงหรือวิธีกำหนดเป้าหมายในการวาดดังนี้ (ก) เทปยึดกระดาษไว้และหนีบมุมล่างด้านขวาออก หรือติดเทปเล็กๆ ไว้ที่

มุมล่างขวาของกระดาษ เพื่อให้เด็กทราบตำแหน่งของกระดาษ, หรือ (ข) ให้เด็กทำงานบนกระดาษวาดภาพที่ติดไว้ในถาดขนมที่มีขอบช่วยบอกจุดหรือบริเวณสำหรับการวาด, (ค) เด็กสามารถใช้ดินสอสีวาดภาพบนฉากตะแกรง. ลายเนื้อดินสอสีที่วาดเป็นตัวนำทางให้เด็ก, (ง) ขอบกระดาษทำขึ้นได้ โดยใช้ขวดกาวยืดไปตามขอบกระดาษเพื่อสร้างความนูน, (จ) การใช้ดินสอสีที่มีกลิ่นแตกต่างกันระหว่างแต่ละสีก็เป็นอีกตัวช่วยหนึ่ง หรือสลักอักษรเบลล์ลงบนดินสอสีหรือติดกระดาษอักษรเบลล์ลงบนดินสอสีแต่ละแท่ง, (ฉ) ใช้กระดาษที่มีเนื้อกระดาษที่แตกต่างกัน (รูปที่ ๒๒-๒๔).

สีและฟู่กัน

เด็กปัญญาอ่อน การวิเคราะห์ภาระงานช่วยบอกขั้นตอนการสอนทักษะการระบายสีและเทคนิคการใช้ฟู่กัน. เด็กที่มีปัญหาการจับฟู่กัน ช่วยโดยทำให้ด้ามจับหนาขึ้นโดยติดเทปหรือพันด้วยโฟมยาง, ให้ใช้ฟู่กันด้ามหนึ่งต่อสีหนึ่ง เพื่อลดการล้างฟู่กันเมื่อเปลี่ยนสี และเพื่อป้องกันปัญหาที่เด็กอาจลืมล้างฟู่กัน ทำให้สีหนึ่งไปผสมวาดกับอีกสีหนึ่ง. การให้เด็กระบายสีบนแผ่นกระดาษที่ยึดติดกับโต๊ะหรือยึดติดในถาดขนม (รูปที่ ๑๑ และ ๒๒). จะช่วยจัดปัญหาการทำสีเลอะเทอะบนโต๊ะ และช่วยกำหนดบริเวณจำกัดให้เด็กด้วย.

เด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ นอกจากดำเนินดั่งที่กล่าวมาข้างต้น ให้เตรียมแนวทางการทำงานไว้ให้เด็กและให้เด็กบอกว่าจะเข้าใจขั้นตอนการทำงานนั้นอย่างไร.

เด็กโรคพฤติกรรม/เด็กอารมณ์แปรปรวน ดำเนินเช่นที่กล่าวไว้ข้างต้น. ทีมงานต้องรู้วิธีการสอนและกติกากิจที่ชัดเจน. บอกแนวทางที่ชัดเจนและบอกถึงความคาดหวังในเรื่องทักษะทางศิลปะแก่เด็ก และก่อนที่เด็กจะเริ่มงาน. ให้แจ้งผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำ หรือการแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม. ผู้ร่วมทีมงานทุกคนต้องใช้วิธีการเดียวกัน เพื่อให้ได้ผลการบำบัดสม่ำเสมอทั้งโรงเรียน.

เด็กพิการทางร่างกาย ใช้ที่จับฟู่กันต่อจากหมวกหรือจากปาก. สำหรับที่จับต่อจากปากใช้หลอดพลาสติกหรือท่อยางสวมแน่นสนิทกับด้ามฟู่กัน (รูปที่ ๑๓ และ ๑๔). แล้วนำไปฆ่า

เชื้อและเก็บไว้ในภาชนะหรือถุงพลาสติกที่ปิดแน่นอากาศเข้าออกไม่ได้ และให้ใช้กับเด็กคนเดียวคนเดียวเท่านั้น เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อโรค. ด้ามฟู่กันอาจทำให้หนาขึ้นโดยใช้โฟมยางพันรอบๆ ปรับให้สั้นยาวตามความเหมาะสม, อาจนำถุงมือที่ติดเทปหนามเตยมาปรับใช้จับ (รูปที่ ๑๘) หรืออาจประดิษฐ์ขึ้นจากเยื่อพลาสติก (รูปที่ ๑๙). เด็กที่สามารถใช้นิ้วเท้าได้ ก็สามารถหนีบจับฟู่กันได้เช่นกัน. ใช้เทปกาวยืดฟู่กันเข้ากับด้ามซ้อนยางแล้วเทปติดกับรองเท้าของเด็ก. อุปกรณ์ใส่สีและน้ำควรถ่วงไว้ด้วยก้อนกรวดหรือติดเทปกาวยืดหรือเทปหนามเตย (รูปที่ ๒๕ และ ๒๖). ให้ติดเทปกาวยืดกระดาษวาดภาพกับโต๊ะหรือขาตั้งหรือกระดานพาดตัก. ถ้าเด็กไม่สามารถใช้ฟู่กันได้ให้ใช้กล้องถ่ายรูปที่ปรับความชัดอัตโนมัติ (รูปที่ ๒๐), หรือใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมกราฟิกศิลปะ เพื่อให้เด็กสามารถออกแบบและตัดสินใจด้านความสวยงามโดยอาศัยกล้องถ่ายรูปหรือคอมพิวเตอร์ทำหน้าที่แทน.

เด็กหูหนวกหรือหูตึง สาธิตวิธีการให้เด็กเห็นและให้เด็กอ่านเขียนขั้นตอนคำสั่ง วิเคราะห์ประสบการณ์ทางศิลปะของเด็กในการใช้คำสั่งและอาศัยชั่วโมงศิลปะสอนคำใหม่ให้เด็กหรือฝึกฝนการใช้คำที่พบบ่อย.

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ติดอักษรเบลล์กับภาชนะใส่สี. ใช้สีที่มีกลิ่นต่างกันเพื่อช่วยให้เด็กแยกสีต่างๆ ได้, ใช้ฟู่กันติดอักษรเบลล์แต่ละสี และยึดกระดาษติดกับโต๊ะหรือถาดขนมโดยใช้เทปกาวยืดเป็นตัวชี้เสริมบอกให้เด็กทราบขอบเขตของกระดาษ (รูปที่ ๒๒ - ๒๔).

สื่อ ๓ มิติ

ประติมากรรมไม้และกระดาษแข็ง

เด็กปัญญาอ่อน ใช้กิจกรรมศิลปะเป็นตัวเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้วัสดุที่ตัดไว้เป็นรูปทรงต่างๆ เช่น เศษไม้ที่ขีดเลื่อยออกแล้ว, กระดาษแข็ง, กล่องกระดาษแข็ง, ต้องจำกัดจำนวนชิ้นวัสดุหรือสื่อ, ตั้งปัญหาต่างๆ เช่น ให้เด็กสร้างรูปปั้นที่ทำมาจากไม้หรือกระดาษแข็ง แล้วให้ตอบคำถามว่า มีไม้กี่ชิ้น, จำนวนกล่องกระดาษแข็งและรูปทรงวัสดุที่จะใช้. ทำการวิเคราะห์ภาระงานช่วยให้เด็กเรียนรู้ทักษะ

การทากาว. ให้เด็กถือไม้ ๒ ท่อนหรือแผ่นกระดาษแข็งที่ทากาวไว้ให้นำมาทาบติดกัน และให้เด็กนับ ๑ ถึง ๓๐ เมื่อเด็กนับจบ กาวก็จะแห้งและชิ้นต่างๆ ก็จะติดกัน. ให้ลองพิจารณา กาวหลายๆ แบบ เช่น กาวแท่ง, กาวน้ำ โดยเลือกชนิดกาวที่มีความเหมาะสมกับความต้องการของเด็กแต่ละคน. ถ้าให้เด็กระบายสีรูปปั้น ควรจำกัดพื้นที่การระบายและจำนวนสีเพื่อลดปัญหาทำให้เด็กเกิดความอึดอัด หมดความอดทนและทำสีเลอะเทอะ ทางที่ดีคือให้เด็กเลือกใช้เพียงสีเดียว.

เด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ ใช้หลักการเหมือนที่กล่าวข้างต้น. ในการสร้างประสบการณ์ทางศิลปะอาจใช้ไม้หรือกระดาษแข็งรูปทรงเรขาคณิต. กิจกรรมเชิงนี้จะทำให้เด็กได้มีความเข้าใจเรื่องรูปร่าง เช่นตัวอย่างการสอนอาจออกคำสั่งว่า “ให้เลือกแผ่นสีเหลืองมจตุรัส ๒ ชิ้น, แผ่นสามเหลี่ยม ๓ ชิ้น และแผ่นกลม ๒ ชิ้นมาสร้างรูปปั้น” ก็จะทำให้เด็กได้เรียนรู้คณิตศาสตร์ควบคู่ไปกับศิลปะ.

เด็กโรคพฤติกรรม/เด็กอารมณ์แปรปรวน เพิ่มจากสิ่งที่ได้กล่าวมาแล้ว นักศิลปะบำบัดอาจให้เด็กทำงานกันเป็นทีมแล้วออกแบบกิจกรรมเป็นแบบการเล่นเกม, เช่น ทีมไหนสามารถทำให้รูปปั้นของตนมีความสูง หรือกว้างที่สุด จะเป็นผู้ชนะ โดยแต่ละทีมมีรูปทรงของชิ้นส่วนต่างๆ จำนวนเท่าๆ กัน. ปล่อยให้ชิ้นไม้ด้านหนึ่งมีพื้นที่ราบเรียบเพื่อใช้ติดกาวกับอีกชิ้นส่วนหนึ่งได้. ถ้าใช้กล่องกระดาษแข็งก็ควรจะต้องตัดให้เป็นชิ้นๆ เตรียมพร้อมไว้ให้เด็ก.

เด็กพิการทางร่างกาย ให้เด็กๆ จับกลุ่มกันเป็นทีมและให้แต่ละทีมมีเด็กที่มีทักษะการเคลื่อนไหวที่ดีอยู่ ๑ คน. ใช้กระดาษแข็งที่ตัดเป็นรูปทรงต่างๆ หรือไม้ที่ขัดเลี่ยนออกแล้วและใช้วัสดุชิ้นขนาดใหญ่พอเหมาะกับทักษะการเคลื่อนไหวจำกัดของเด็กๆ. ให้เด็กทำงานด้วยตนเองให้มากที่สุด เช่น คัดเลือกชิ้นไม้หรือกระดาษแข็งที่จะนำไปทำเป็นรูปปั้น. การทาทหรือแปรงกาวอาจใช้ปืนกาวช่วยให้ทำงานง่ายขึ้น.

เด็กหูหนวกหรือหูตึง ไม่มีข้อเสนอนี้ในแต่ละกิจกรรม นอกจากให้เสริมสร้างการเรียนรู้คำศัพท์. มอบงานศิลปะที่ทำไว้แค่ครั้งๆ ให้เด็กทำต่อ ต้องนำชิ้นตัวอย่างสมบูรณ์ออกมาจากเด็กก่อนให้เด็กจะลงมือทำงาน เพื่อป้องกันการลอกเลียน

แบบ.

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ให้เด็กลองทำกิจกรรมที่ตนได้สำรวจ. งานควรมีลักษณะที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนและใช้ตัวอย่างที่มีขนาดไม่ใหญ่เกินไป เพื่อเด็กสัมผัสสอกรูปร่างได้ด้วยมือ. ตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่เกินไป เด็กจะไม่สามารถสัมผัสได้ทั่วถึง. พาเด็กไปเลือกชิ้นไม้หรือกระดาษแข็งจากที่จัดเก็บในห้อง ไม้แต่ละชิ้นต้องผ่านการขัดและนำเลี่ยนออกหมดแล้ว. สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นการใช้กาวแท่งอาจจะง่ายกว่าการใช้กาวในกระปุก.

ดินเหนียว

เด็กปัญญาอ่อน ประสบการณ์เรียนรู้จากการสำรวจมีความสำคัญมากแก่เด็กๆ เริ่มเรียนรู้วิธีการจากการนำดินสองก้อนมาขยำรวมกัน และดึงยื่นออกมาเป็นส่วนของแขนและขา. การใช้ดินเหนียวเป็นวิธีการดึงดูเด็กได้เป็นอย่างดี. นักบำบัดควรสาธิตวิธีการและขั้นตอนก่อนที่จะแจกดินให้แก่เด็ก อาจเริ่มต้นด้วยการนำเสนอเครื่องมือปั้นดินออกมา, ควรให้การสนับสนุนทางจิตใจโดยให้รางวัลทุกครั้งเมื่อเด็กแสดงออกพฤติกรรมที่เหมาะสม และเมื่อประสบความสำเร็จในศิลปะนั้น, พยายามจูงใจเด็กด้วยการสาธิตรูปปั้นแบบที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางศิลปะและจดจำไว้ในใจ. สำหรับเด็กกลัวดินให้ใช้เครื่องมือช่วยปั้น.

เด็กที่ไม่สามารถเรียนรู้ ประสบการณ์การใช้ดินปั้นสามารถช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการแนวคิดทางวิชาการ เช่น เรื่องอัตราส่วน, การบวกลบเลข, คำศัพท์ และการลำดับขั้นตอนการทำงาน. ดังนั้นทีมงานอาจใช้วิธีการวิเคราะห์ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในแต่ละครั้ง ประกอบกับการเฝ้าสังเกตวิธีการเรียนการสอนของวิชาอื่นๆ ของเด็กในหลักสูตรเช่นกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ทั้งในชั่วโมงศิลปะและในวิชาอื่นๆ โดยให้เด็กทวนคำสอนในชั้นเรียนในเรื่องลำดับขั้นตอนของคำสั่ง เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจแก่ตัวเด็กเองว่าเขาจะต้องทำอะไรในแต่ละขั้นตอน.

เด็กโรคพฤติกรรม/เด็กอารมณ์แปรปรวน ให้ตั้งกฎเกณฑ์ และบอกเด็กว่าหากไม่ปฏิบัติตามกฎจะเกิดอะไรขึ้น,

พยายามสร้างความเข้าใจและทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกับเด็ก และเปิดช่องทางให้เด็กได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในช่วงโมงเรียน, เปิดโอกาสให้เด็กเลือกนั่งทำงานตรงไหน, จะนั่งอะไร เพื่อให้เด็กเป็นตัวของตัวเองและเรียนรู้ที่จะทำงานอย่างอิสระ. ผู้สอนต้องเฝ้าสังเกต หากพบว่าเด็กทำผิดพลาดให้เข้าไปช่วยเหลือในทันที เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความหงุดหงิด.

เด็กพิการทางร่างกาย สอนเด็กให้เรียนรู้วิธีการผสมดินปั้น โดยให้เด็กผสมดินแห้งกับน้ำในถุง และรวมกลุ่มกันนวดดินในถุง, เมื่อดินผสมเป็นเนื้อเดียวกันแล้ว ให้เด็กบีบปั้นก้อนดินให้แบน หรือสร้างเนื้อลวดลายตามที่เด็กต้องการ. การจัดกลุ่มเด็กควรให้เด็กที่มีศักยภาพการเคลื่อนไหวดีคละอยู่กับเด็กที่การเคลื่อนไหวด้อย.

เด็กหูหนวกหรือหูตึง ไม่มีหลักการปรับที่เฉพาะเจาะจงเพียงต้องการให้เด็กมีประสบการณ์การปั้นดินเป็นกิจกรรมทางศิลปะควบคู่ไปกับการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้คำศัพท์. ทีมงานอาจให้เด็กดูตัวอย่างงานปั้นที่เสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ต้องนำตัวอย่างออกไป เมื่อเด็กเริ่มทำงาน เพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบ และให้ใช้การเล่น “เกมความลับ” ดังที่เคยกล่าวไว้ข้างต้น เพื่อสนับสนุนให้เด็กประดิษฐ์ผลงานที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง.

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ควรนำตัวอย่างที่สามารถถูบล้ำได้ด้วยมือมาให้เด็กสัมผัส ควรดำเนินการสอนทักษะการปั้นเบื้องต้นในทันที. หลักการแก้ปัญหาการสัมผัสใช้วิธีเดียวกับของเด็กปัญญาอ่อนที่กล่าวมาข้างต้น.

การปรับในลำดับการสอน

การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นศูนย์กลาง

การปรับประเภทที่ ๓ เป็น การปรับลำดับการสอน. ซึ่งความสำเร็จทำโดยวิธีบูรณาการหลักสูตรเนื้อหา. วิธีนี้จะนำแนวคิดจากเนื้อหาวิชาการอื่น เข้ามาร่วมกับประสบการณ์ทางศิลปะของเด็ก นี่ก็คือการเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นศูนย์กลาง. ตัวอย่างบูรณาการประสบการณ์มีหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการ

สาธิตในรูปแบบศิลปะกับการอ่าน, ศิลปะกับภาษาศิลปะ, ศิลปะกับวิทยาศาสตร์, ศิลปะกับคณิตศาสตร์, และศิลปะกับสังคมศึกษา. การเรียนในรูปแบบนี้เป็นการต่อยอดความคิดที่ได้มาจากการเรียนรู้ผ่านสื่อทัศนศิลป์. ดังนั้น การเรียนรู้โดยใช้ศิลปะเป็นศูนย์กลางจึงทรงพลังอย่างยิ่ง เพราะโดยธรรมชาติแล้วศิลปะเป็นตัวเสริมและแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนรู้. ยิ่งไปกว่านั้น บูรณาการที่นำศิลปะใส่ไว้ตรงกลางของหลักสูตรการเรียนการสอน และใช้ตัวอย่าง อาจช่วยสาธิตว่าศิลปะเป็นศูนย์กลางของชีวิตคน.^(๑,๒,๖)

การทำท่ายเพิ่มเติม

การจัดกลุ่มที่ ๒ ในการปรับลำดับการสอน ทำให้เกิดการท้าทายด้านประสบการณ์ศิลปะเพิ่มขึ้น. กิจกรรมนี้ ช่วยให้เด็ก ‘กลุ่มที่ทำงานเสร็จเร็ว’ หรือคนที่มีพรสวรรค์และชอบความท้าทายเพื่อพัฒนาสติปัญญาและทักษะ. ดังตัวอย่างในงานภาพพิมพ์ การท้าทายที่เพิ่มขึ้นอาจทำให้เด็กพิมพ์ภาพเพิ่มสีที่ ๒ หรือสีที่ ๓. ภาระงานรูปแบบนี้สามารถเพิ่มให้กับเด็กที่แสดงศักยภาพในการงานพิมพ์สีเดียว. พึงระลึกว่าไม่ใช่เด็กทุกคนที่ผ่านการสร้างภาพพิมพ์สีเดียวครั้งแรก จะต้องการทำภาพสีที่ ๒ หรือสีที่ ๓ ต่อไป.

ตัวอย่างอื่นๆ ของการทำท่ายที่เพิ่มขึ้น คือการให้เด็กเขียนบรรยายและแสดงภาพในสมุด, รวมถึงการออกแบบปกหนังสือและทำสำเนาหนังสือของตนหลายๆ ฉบับ. ในการสร้างหุ่นตุ๊กตา เด็กจะถูกท้าทายให้สร้างหุ่นที่ขยับมือหรือแสดงออกทางใบหน้าได้.

ในการสร้างภาพเหมือนขนาดเท่าของจริง เด็กอาจถูกท้าทายให้สร้างรูปภาพที่วางตั้งได้โดยไม่พึ่งผนัง. ในกรณีนี้เด็กได้เรียนรู้วิธีตั้งแผ่นกระดาษแข็งขึ้น. การท้าทายสำหรับเด็กโตคือการสร้างภาพเหมือนขนาดเท่าตัวคนของบุคคลที่ตนชื่นชอบ หรือตัวการ์ตูนในนิยาย (รูปที่ ๒๗). การท้าทายในโอกาสต่อไปโดยให้เด็กเปลี่ยนจากสร้างรูปภาพบนกระดาษแข็งเป็นการสร้างเก้าอี้หรือเฟอร์นิเจอร์ตามแบบที่ศิลปินแนวหน้าทำ.

การวิเคราะห์ภาระงาน

การวิเคราะห์ภาระงานเป็นแนวปฏิบัติที่จัดอยู่ในประเภท การปรับลำดับการสอน ซึ่งทุกขั้นตอนของภาระงานที่สมบูรณ์ ต้องแยกกันพรรณนาตามลำดับตรรกะ. การวิเคราะห์ภาระงานช่วยในการสอนทักษะศิลปะพื้นฐานแก่เด็กที่มีปัญหาการเคลื่อนไหวที่ละเอียดอ่อน.

สิ่งที่จำเป็นคือในทุกขั้นตอนการวิเคราะห์ต้องโปร่งใส, ต้องพิจารณาขั้นตอนว่าพฤติกรรมนั้นเห็นและวัดได้หรือ ประเมินได้? และถ้าบุคคลที่สังเกตกิจกรรมเหล่านั้นได้ เขา จะยอมรับว่าลำดับขั้นตอนไหนเกิดขึ้น.

ในการวิเคราะห์ภาระงาน เป็นความจำเป็นที่ครูหรือนัก ศิลปกรรมบำบัดเป็นเพียงผู้สังเกตการณ์ และทดสอบการ วิเคราะห์ภาระงานที่สมบูรณ์แล้วว่าไม่มีขั้นตอนใดขาดหาย หรือถูกตัดทอนออกไป.

ท้ายที่สุด จำเป็นที่ผู้เรียนต้องมีทักษะที่จะปฏิบัติตามขั้นตอนการวิเคราะห์ภาระงานได้ ดังตัวอย่าง ถ้าเด็กจับกรรไกร ไม่เป็น เช่นจับกรรไกรตั้งจอกับกระดาษที่จะตัด ทำให้ตัดไม่ได้ หรือถ้าเด็กไม่รู้จักวันแห่งความรัก (วันวาเลนไทน์) ก็ควรให้ ข้อมูลเกี่ยวกับวันนั้นก่อนที่จะให้เขาทำบัตรวันแห่งความรัก.

โดยเชื่อว่างานประดิษฐ์บัตรวันแห่งความรักจะแสดงถึง การวิเคราะห์ภาระงานว่ากระทำสำเร็จได้อย่างไร จึงสำรวจ ประสบการณ์ทางศิลปะที่เป็นวัตถุวิสัยเชิงพฤติกรรมดังนี้: เริ่ม ตันแจกกระดาษทำบัตร, ปากกาสี, กาว และกรรไกร, ให้เด็ก ตัดรูปหัวใจ ๒-๖ ดวง แล้วเขียนคำอวยพรใส่.

ทักษะพื้นฐานและแนวคิดที่เด็กควรมีเพื่อกิจกรรมนี้ได้แก่ ความเข้าใจเรื่องวันแห่งความรัก, จุดประสงค์ของการส่งบัตร อวยพร, ความสามารถในการตัดปะและการเขียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑. พับครึ่งกระดาษ
๒. ตัดกระดาษเป็นรูปหัวใจ
๓. เลือกรูปหัวใจ ๒-๖ รูป
๔. วางรูปหัวใจบนแผ่นกระดาษแข็งโดยไม่ให้ซ้อนทับกัน.

ลำดับปฏิบัติต่อไปคือ

- หยิบแผ่นรูปหัวใจขึ้นมาทีละดวง

- ทากาวบางๆ บนแผ่นรูปหัวใจด้านหนึ่ง
- แปะแผ่นรูปหัวใจบนกระดาษบัตรพับครึ่ง
- รีดกาวส่วนเกินออก

๕. ทำงานข้อที่ ๔ ซ้ำ ถ้าจำเป็น

๖. เลือกประโยคคำอวยพรที่จัดเตรียมไว้

๗. เขียนคำอวยพรส่งความรัก

๘. ทำความสะอาด, เก็บเศษกระดาษไปทิ้ง, ปิดฝาขวดกาว และปิดปากกาสี.

๙. ส่งการ์ด^(๖)

อนุมานว่า เด็กมีความสามารถที่กล่าวมาทุกข้อ ยกเว้นการตัด กระดาษ เพราะเป็นทักษะที่เด็กฝึกการมักไม่มี^(๗,๘) ลำดับต่อไปเป็น ตัวอย่างขั้นตอนการวิเคราะห์ภาระงานการใช้กรรไกร.

๑. หยิบกรรไกรขึ้นมาและสอดนิ้วหัวแม่มือของมือข้างถนัด เข้าไปในห่วงและสอดนิ้วชี้ของมือข้างเดียวกันเข้าไปในอีกห่วง.

๒. หมุนข้อมือเพื่อให้กรรไกรชี้ขนานไปกับพื้นหรือโต๊ะ.

๓. กระจกนิ้วหัวแม่มือขึ้นให้กรรไกรอ้าออกเต็มที่.

๔. หยิบแผ่นกระดาษที่มีรอยขีดแนวรูปหัวใจ ยกขึ้นในแนวราบ.

๕. วางแผ่นกระดาษให้เส้นขีดจ่ออยู่ตรงปลายกรรไกร.

๖. สอดแผ่นกระดาษเข้าไปให้ถึงโคนกรรไกรที่อ้าไว้ จับให้ แน่นไม่ให้เลื่อนไปทางปลายกรรไกร.

๗. กดนิ้วหัวแม่มือข้างที่ถนัดลง ขณะที่ใบมีดกรรไกรขนาน กับแนวเส้นที่จะตัด.

๘. หุบกรรไกรลงให้สนิท.

๙. จ้างกรรไกรโดยนิ้วหัวแม่มือที่สอดอยู่ในห่วงจับกรรไกร.

๑๐. หมุนกระดาษและตัดไปเรื่อยๆ.

๑๑. ทำซ้ำขั้นตอนที่ ๗-๑๑ จนกว่าจะตัดตามรอยเส้นที่ขีดไว้ ตลอด.^(๖)

การวิเคราะห์ภาระงานเป็นวิธีการสำคัญในการสอน ทักษะพื้นฐาน ไม่ว่าจะทางศิลปะหรือวิชาอื่น. งานในแนวคิดนี้ ช่วยให้เด็กเกิดความสามารถเรียนรู้ทักษะทางศิลปะ ดังนั้น เมื่อเด็กมีทักษะทางศิลปะแล้ว เขาก็สามารถแสดงออกทางสื่อ ทางศิลปะ และสามารถเข้าร่วมในกิจกรรมศิลปะได้เต็มที่.

การวิเคราะห์ภาระงานไม่ใช่จุดสิ้นสุดของกิจกรรมทางศิลปะ

แต่เป็นจุดเริ่มต้นของการสอนศิลปะ ที่มีเป้าหมายหลักในการสอน ด้วยวิธีที่ล้าลึกไปกว่าการสาธิตทักษะศิลปะขั้นพื้นฐาน เช่น ความสามารถตัดแปะ หรือวาดบนกระดาษ เพื่อรังสรรค์จุดยืนหรือสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ของผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นมา^(๖).

ศิลปศึกษาอิงวินัย

ได้มีการนำเอาศิลปศึกษาอิงวินัย (DBAE) มาทำโปรแกรมศิลปะ. ครูศิลปะจะต้องพิจารณานำการปรับวิธีการสอนให้เหมาะกับเด็กพิการที่เข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ.

การปรับเทคนิค

การปรับด้านศิลปะประเภทที่ ๔ เป็นการปรับด้านเทคนิคเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีข้อได้เปรียบดังต่อไปนี้

๑. คอมพิวเตอร์ทำงานโดยไม่มีกรวิพากษ์หรือทำให้เด็กกลัว ซึ่งแตกต่างจากการทำงานกับคน. เด็กจึงรู้สึกอิสระสบายใจ อีกทั้งมีความเป็นส่วนตัวในการทำงานด้วย^(๗).
๒. คอมพิวเตอร์เป็นตัวจูงใจที่ดี ช่วยให้เด็กที่มีแนวโน้มที่จะวอกแวกจากสิ่งกระตุ้นรอบๆตัว เมื่อใช้คอมพิวเตอร์จะมีสมาธิจดจ่อกับงานได้นานขึ้น.
๓. คอมพิวเตอร์สามารถป้อนกลับโดยฉับพลัน จึงเป็นแรงเสริมที่ดีให้แก่เด็กสมาธิสั้น.
๔. โปรแกรมซอฟต์แวร์ของคอมพิวเตอร์มักเสนอข้อมูลความรู้แฝงมากับรูปแบบการเล่นเกมที่เข้มแรงจูงใจให้แก่เด็ก.
๕. คอมพิวเตอร์ให้โอกาสเด็กทำงานในอัตราความเร็วของตนเอง จึงเกิดการเรียนรู้ตามปัจเจกวิสัย.
๖. คอมพิวเตอร์ทำให้เด็กได้สัมผัสความเป็นอิสระ จึงเหมาะกับเด็กที่ไม่มีโอกาสในสภาพแวดล้อมปกติ ซึ่งสำคัญในกรณีของเด็กพิการทางร่างกาย^(๘, ๙).
๗. คอมพิวเตอร์ที่มีโปรแกรมศิลปะ ทำหน้าที่เป็นเสมือนมือของเด็กที่มีข้อจำกัดการใช้มือ ทำให้เด็กสามารถตัดสินใจเรื่องความสวยงาม และเนื่องจากการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยให้เด็กไม่ต้องใช้ทักษะทางการเคลื่อนไหวมาก จึงไม่เกิดความหงุดหงิดในการทำงานศิลปะ^(๑๐-๑๒).
๘. วิธีการเรียนรู้จากภาพในคอมพิวเตอร์เป็นประโยชน์มากแก่เด็กที่พิการทางการได้ยิน^(๑).

๙. ซอฟต์แวร์ที่ดีสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์, การค้นพบ และการเรียนรู้ทักษะการแก้ปัญหา.

๑๐. คอมพิวเตอร์สามารถแก้ปัญหาสมมติฐานของเด็ก.

๑๑. คอมพิวเตอร์สามารถพัฒนาระบบการประสานงานระหว่างการใช้สายตากับมือ, ทักษะการใช้สายตา, รวมไปถึงกระบวนการการใช้เหตุผล, การตัดสินใจสร้างสรรค์, และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์^(๑๓).

๑๒. คอมพิวเตอร์สามารถบันทึกรายละเอียดการเคลื่อนไหวในการวาดภาพ และพัฒนาการของภาพวาดด้วย^(๑๔).

กฎหมายคนพิการอเมริกันและกฎหมายการศึกษาของคนพิการ

กฎหมายคนพิการอเมริกัน (ADA)^(๑๕,๑๖) ได้บัญญัติขึ้นเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม ค.ศ. 1990 แต่ยังไม่มีความชัดเจนในการนำมาสู่การปฏิบัติจริง. การจัดตั้งกฎหมายนี้ ก็เพื่อสิทธิการปรับดัดแปลงอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตรประจำวันของคนพิการ (ตามมาตรา ๑๐๑-๓๓๖, ค.ศ.๑๙๙๐) จึงอาจกล่าวได้ว่า การปรับใช้อุปกรณ์เป็นอำนาจของกฎหมายฉบับนี้ซึ่งสามารถเรียกร้องขอทุนสนับสนุนได้.

เมื่อวันที่ ๒๙ กันยายน ๑๙๙๒ กฎหมายสิทธิส่วนบุคคลของคนพิการเพิ่งจะมีผลในเชิงปฏิบัติ ตามมาตรา ๙๔-๑๔๒. ข้อกำหนดในมาตรานี้ คือ การนำเทคโนโลยีมาเป็นสื่ออุปกรณ์ในการให้ความช่วยเหลือและให้บริการแก่เด็กพิการ ดังปรากฏในมาตราว่า “เด็กพิการทุกคนควรที่จะได้รับสิทธิในการเข้าถึง การใช้เทคโนโลยีสื่ออุปกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือหรือให้บริการแก่คนพิการ ในฐานะที่สิ่งเหล่านี้เป็นข้อบังคับที่ควรจะสอดแทรกอยู่ในระบบการศึกษาพิเศษของเด็กพิการ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบบริการปกติหรือบริการเสริมพิเศษหรือการให้ความอนุเคราะห์^(๑๗). ดังนั้นอุปกรณ์การช่วยเหลือทางเทคโนโลยีในรูปแบบคอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ที่ออกแบบดัดแปลงสำหรับเด็กพิการ สามารถขอทุนสนับสนุนได้ตามข้อกำหนดของกฎหมายสิทธิส่วนบุคคลของคนพิการ.

เอกสารอ้างอิง

๑. Anderson FE. Art for all the children: Approaches to art therapy for children with disabilities. Springfield, IL: Charles C Thomas; 1992.
๒. Anderson FE. Art adaptations: A slide tape instructional program (Slide tape). Normal, IL: Illinois State University; 1979.
๓. Anderson FE. Art in secondary schools in Illinois. Unpublished manuscript, Illinois State University, Normal, IL. 1980.
๔. Callan E. Art adaptations. Paper presentation at the National Art Education Association Conference, Boston, MA, 1987.
๕. Susi FG. The physical environment of art classrooms: A basis for effective discipline. *Art Education* 1889;42(4):37-43.
๖. Morreau L, Anderson FE. Task analysis in art: Building skills and success for handicapped learners. *ART Education* 1986;39:52-4.
๗. Anderson FE, Colchado J, McAnally P. Art for the handicapped. Normal, IL.: Illinois State University; 1979.
๘. Kirk S, Galligher J. Educating exceptional children. Boston: Houghton Mifflin; 1989.
๙. Johnson BG. Using computer art in counseling children. *Elementary School Guidance and Counseling*. 1987;21:262-5.
๑๐. Mini-issue: A microcomputer in every art room? *Art Education* 1985;38(2):4-27.
๑๑. White; 1958. (ไม่ให้รายละเอียดในบทความ)
๑๒. Ettinger L, Roland C. Using microcomputers in the art curriculum. *Art Education* 1986;39:48-51.
๑๓. Canter DS. Art therapy and computers. In: Wadson H, editor. *Advances in art therapy*. New York: John Wiley and Sons; 1989. p. 296-315.
๑๔. Weinberg DJ. The potential of rehabilitative computer art therapy for the quadriplegic, cerebral vascular accident and brain trauma. *Art Therapy* 1985;2(2):66-72.
๑๕. Public Law 101-336. Americans with Disabilities Act. July 26, 1990.
๑๖. Public Law 101-476. Individuals with disabilities Education Act. October 30, 1990.
๑๗. Federal Register (September 29, 1992). 57(189) part 11 Department of Education. 34LFR parts 300-301. Assistance to States for the Education of children with disabilities; Final Rule.

ขอขอบพระคุณ ดร.ฟรานซิส เอฟ.อี. แอนเดอร์สัน นักศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยรัฐอิลลินอยส์ สหรัฐอเมริกาที่กรุณามอบและอนุญาตให้แปลหนังสือ *Art-centered Education and Therapy for Children with Disabilities*.